

นวัตกรรมเส้นใยสับปะรดสู่ผลิตภัณฑ์แฟชั่นของกลุ่มรักบ้าน เราสงขลา

Innovation and Development of Woven Fabric Products from Pineapple Leafs

Fiber for Fashion Product Design of Rak Ban Rao Songkhla Group

วันที่รับบทความ : 13/02/2562

วันแก้ไขบทความ : 30/04/2562

วันตอบรับบทความ : 03/05/2562

ชุตินา หวังเบญหมัด¹ และ ธนากร พฤกษ์รัตนนา²

Chutima Wangbenmad¹ and Thanakorn Pruekrattananapa²

บทคัดย่อ

โครงการวิจัยพัฒนาผ้าทอโดยใช้เส้นใยสับปะรดและการย้อมสีธรรมชาติ เพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์หัตถกรรมของกลุ่มธุรกิจชุมชนรักบ้านเราการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยผสมผสานวิธี (Mixed Method Research) ระหว่างวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพและและการวิจัยเชิงปริมาณมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ความรู้กระบวนการย้อมสีเส้นใยสับปะรดจากพืชของกลุ่มธุรกิจชุมชนรักบ้านเรา 2) ศึกษาการออกแบบและพัฒนาารูปแบบผลิตภัณฑ์แฟชั่นจากผืนผ้าจากเส้นใยสับปะรด 3) ศึกษาทัศนคติและความพึงพอใจที่มีต่อการออกแบบผลิตภัณฑ์แฟชั่นจากผ้าทอใยสับปะรด การวิจัยเชิงคุณภาพใช้เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ และการวิจัยเชิงปริมาณใช้เครื่องมือวิจัยได้แก่แบบสอบถาม ทั้งนี้ ผลการศึกษากการวิจัยเชิงคุณภาพโดยเก็บข้อมูลภาคสนาม การสัมภาษณ์เจาะลึกเป็นรายบุคคลจากกลุ่มเป้าหมาย พบว่า การย้อมผ้าของกลุ่มธุรกิจชุมชนรักบ้านเราเป็นความต้องการอนุรักษ์กระบวนการย้อมสีธรรมชาติซึ่งนับเป็นภูมิปัญญาอันล้ำค่าโดยใช้วัตถุดิบจากธรรมชาติ พืชพันธุ์นานาชนิดที่หาได้ตามธรรมชาติ โดยเฉพาะพืชให้สีหลายชนิดและสารช่วยย้อมจากธรรมชาติ ได้แก่ น้ำปูนใส น้ำจี้เถ้า ที่จะทำให้ได้เฉดของสีออกมาต่างๆ กันไป การตรวจสอบแนวคิดผลิตภัณฑ์การออกแบบและพัฒนาารูปแบบผลิตภัณฑ์แฟชั่นจากผืนผ้าจากเส้นใยสับปะรด โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับรูปแบบผลิตภัณฑ์ ได้แก่ สุธเสื่อและกางเกงผู้ชาย เดรส ชุดทำงานผู้หญิง หมวก กระเป๋า รองเท้า ผลการทดสอบการยอมรับผลิตภัณฑ์แฟชั่นจากผ้าทอใยสับปะรดจากกลุ่มผู้ที่มีความสนใจการพัฒนาผ้าทอมือจากเส้นใยสับปะรดและการย้อมสีธรรมชาติ จำนวน 30 คน เพื่อนำข้อมูลไปปรับใช้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์แฟชั่นต้นแบบ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติเชิงบวกใน

¹ อาจารย์ ดร., หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
Director of MBA Program, Faculty of Business Administration, Hatyai University

² อาจารย์ ดร., สาขาการตลาด คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
Department of Marketing, Faculty of Business Administration, Hatyai University

ระดับมากที่สุดต่อผลิตภัณฑ์ที่มีความสวยงาม ($\bar{X} = 4.24$) ข้อเสนอแนะต่องานวิจัย คือ ควรให้การส่งเสริมมากกว่านี้เพื่อจะพัฒนาและยกระดับสินค้าหัตถกรรมที่ผลิตเดิมและเป็นการสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ๆไปสู่ตลาดต่างประเทศ

คำสำคัญ: ผ้าทอเส้นใยสับปะรด, การย้อมสีธรรมชาติ, ภูมิปัญญา, การออกแบบผลิตภัณฑ์แฟชั่น

Abstract

Research project for developing woven fabrics using pineapple leafs and natural dyes, to increase the higher value of handicraft products of Rak Ban Rao Group, The researcher chose the methodology of mix method for this research by using both quantitative and qualitative approach. The research objectives were to study 1) the body of knowledge pineapple leaf fibers in the dyeing process of Rak Ban Rao community enterprise 2) the fashion textile product development from pineapple fabrics and 3) the consumer attitudes and preferences towards fashion product design from pineapple fabrics. The qualitative instrument was interview forms and the quantitative instrument was questionnaires. Qualitative research methods by field exploratory survey for collecting qualitative data, in-depth interviews key informants, the results indicated that Rak Ban Rao community enterprise conserve the natural dyeing process, which is invaluable wisdom to use natural ingredients, numerous plantings provide shade and many brilliance of color, including natural disperse dyes such as lime stones, ashes give shades of color. The examination of the fashion textile product development from pineapple fabrics concept from 3 woven product design experts found that the desire of the fashion textile product development from pineapple fabrics with dyeing with natural colors were men's suit and trousers working women dress, hat, wallet and shoes. Quantitative research methods, data was collected via survey questionnaires with purposive sampling 30 consumers who were interested in the development fashion product from hand woven fabric from pineapple leaf fibers with natural dyes, and the answer could be used for developing prototypes in fashion products. The results showed the positive attitudes at the highest level in the product is beautiful ($\bar{X} = 4.24$) and the sample were given feedback on there should be more encouraged product in order to increase to design and develop new the higher value of handicraft products entering the international market.

Keywords: Woven Fabrics Using Pineapple Leaf Fibers, Natural Dyeing Process, Wisdom, Fashion Product Design

บทนำ

เนื่องจากวิกฤติการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ แนวทางหนึ่งในการพัฒนาอุตสาหกรรมเชิงนิเวศน์ คือ ใช้วัตถุดิบและกากของเสียอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการลดปริมาณกากของเสียหรือของเหลือใช้ การเพิ่มประสิทธิภาพการนำกลับมาใช้ใหม่ ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีการปลูกและส่งออกสับปะรดรายใหญ่ของโลก สับปะรดเป็นสินค้าเศรษฐกิจของประเทศไทย โดยมีพื้นที่ปลูกสับปะรดในประเทศไทยเกือบ 600,000 ไร่ ในแต่ละรอบการผลิตจะมีใบสับปะรดสดที่ถูกทิ้งรวมมากกว่า 4000 กิโลกรัมต่อไร่ (ในบางพื้นที่อาจมีมากถึง 8,000 – 10,000 ตันต่อไร่) ใบสับปะรดเหล่านี้เป็นภาระต่อเกษตรกรและไม่ได้มีการใช้ประโยชน์มากนัก (ทวีชัย อมรศักดิ์ชัย และ นันทยา เก่งเขตรกิจ, 2558) ยังคงมีเหลือทิ้งในปริมาณมาก เพื่อที่จะทำให้เส้นใยจากใบสับปะรดนี้สามารถเข้าสู่การใช้งาน สถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอร่วมกับเอกชนภาคอุตสาหกรรมสิ่งทอมีการวิจัยพัฒนาโดยการนำใบสับปะรดที่เหลือทิ้งเข้ากระบวนการแยกเส้นใยและพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์เคหะสิ่งทอผ่านเครื่องจักรอุปกรณ์ในอุตสาหกรรมที่มีอยู่ในการทำเส้นด้ายใยสับปะรด คุณสมบัติของเส้นใยสับปะรดเป็นเส้นใยยาวละเอียด และคุณภาพดี เหมาะกับการทำเป็นผลิตภัณฑ์สิ่งทอมีความนุ่มเหมือนฝ้าย แต่แข็งแรงกว่าฝ้าย งานวิจัยนี้เป็นรูปแบบการพัฒนานวัตกรรมจากภาคอุตสาหกรรมสิ่งทอที่มีการนำใบสับปะรดมาพัฒนาเป็นเส้นใยธรรมชาติ โดยทีมวิจัยจากมหาวิทยาลัยหาดใหญ่ร่วมกับผู้ประกอบการธุรกิจชุมชนกลุ่มรักษำบ้านเราจังหวัดสงขลา มีแนวทางผลิตเส้นใยสับปะรดให้มีรูปแบบที่แตกต่างไปจากเดิมโดยสินค้าที่ผลิตจะอยู่ในรูปแบบผลิตภัณฑ์แฟชั่น

ผู้ประกอบการธุรกิจชุมชน กลุ่มรักษำบ้านเราจังหวัดสงขลา จัดทะเบียนจัดตั้งเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2558 โดยวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกลุ่มเพื่อพัฒนาอาชีพทอผ้าพื้นเมืองของตำบลเกาะยอ จากเส้นใยฝ้าย การทอผ้าจะทอด้วย “กีมือ” กลุ่มได้เห็นความสำคัญของการผลิตสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Product) การย้อมสีผ้าทอด้วยสีธรรมชาติ จากความร่วมมือของกลุ่มรักษำบ้านเราจังหวัดสงขลา กับทีมนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยหาดใหญ่ที่ต้องการส่งเสริมให้ธุรกิจชุมชนที่มีแนวคิดจะพัฒนาสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม หรือ Eco Products ดำเนินถึง การช่วยแก้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติจึงมีแนวคิดสร้างสรรค์ที่จะนำเส้นใยสับปะรดที่เป็นด้าย Cotton มาย้อมสีธรรมชาติซึ่งการย้อมผ้าและย้อมด้ายจากสีธรรมชาติ มีคุณค่าด้านประโยชน์ใช้สอย คุณค่าด้านอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม คุณค่าด้านการรักษาสุขภาพ คุณค่าด้านความงามอันเกิดจากความงามของสีที่นุ่มนวล ไม่ฉูดฉาด และความงามของรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่มีความกลมกลืนของสี มีเอกภาพในชิ้นงาน มีคุณค่าด้านการสืบทอดภูมิปัญญา และคุณค่าด้านสังคมวัฒนธรรม และมีการนำเส้นใยที่ผ่านการย้อมจากสีธรรมชาติเข้าสู่

กระบวนการทอผ้าเป็นผ้าทอจากเส้นใยสับปะรด และมีการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์แฟชั่นจากผ้าทอจากใยสับปะรด ซึ่งแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้องอาศัยสถาบันการศึกษาในการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่เกิดขึ้น ทั้งนี้มหาวิทยาลัยหาดใหญ่โดยศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจได้ถ่ายทอดความรู้การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์แฟชั่นจากผืนผ้าจากเส้นใยสับปะรดให้แก่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนรักบ้านเรา เพื่อสร้างศักยภาพทางการแข่งขันให้แก่ผู้ประกอบการ เพื่อให้เกิดความมั่นคงในการประกอบอาชีพได้ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาองค์ความรู้กระบวนการย้อมสีเส้นใยสับปะรดจากพืชของกลุ่มรักบ้านเรา จังหวัดสงขลา
2. เพื่อศึกษาการออกแบบและพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์แฟชั่นจากผืนผ้าจากเส้นใยสับปะรด
3. เพื่อศึกษาทัศนคติและความพึงพอใจของที่มีต่อผลิตภัณฑ์แฟชั่นจากผ้าทอเส้นใยสับปะรด

ระเบียบวิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Method Research) ระหว่างวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ การศึกษาดังนี้มีพื้นที่การศึกษา ณ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนรักบ้านเรา

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลตามระเบียบวิธีการวิจัยคุณภาพหลายวิธี แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่ เก็บข้อมูลจากภาคสนามโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ปรากฏชาวบ้าน ชาวบ้าน การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Observation) หลังจากนั้นจึงนำข้อมูลมาสรุป จัดหมวดหมู่ ทำการวิเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ศึกษาความคิดเห็นและยอมรับของลูกค้าเป้าหมายที่มีความสนใจการพัฒนาผ้าทอมือจากเส้นใยสับปะรดและการย้อมสีธรรมชาติ โดยใช้แบบสอบถาม และการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 30 คน

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1. การศึกษาเชิงคุณภาพคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลจากปราชญ์ชาวบ้าน และผู้บริหารกลุ่มวิสาหกิจชุมชนรักบ้านเรา
2. การศึกษาเชิงปริมาณสอบถามกลุ่มลูกค้าเป้าหมายบุคคลที่มีความสนใจผ้าทอมือจากเส้นใยสับปะรดและการย้อมสีธรรมชาติจำนวน 30 คน

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. การศึกษาองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องของกระบวนการย้อมสีเส้นใยสับปะรดจากพืชโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งคณะผู้วิจัยจะเริ่มจากการเข้าไปทำความรู้จักร่วมพูดคุยและสร้างความคุ้นเคยกับปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำกลุ่ม และสมาชิกก่อน จากนั้นจึงลงไปเก็บข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง (Structured Interview)
2. การออกแบบและพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์แฟชั่นจากผืนผ้าจากเส้นใยสับปะรด คณะผู้วิจัยจะเริ่มดำเนินการออกแบบรูปแบบผลิตภัณฑ์โดยจะออกแบบผลิตภัณฑ์ในกลุ่มผลิตภัณฑ์แฟชั่นที่กลุ่มลูกค้าเป้าหมายมีความต้องการ
3. การทดสอบแนวคิดผลิตภัณฑ์ใหม่กับลูกค้าเป้าหมายโดยการสำรวจทัศนคติและความพึงพอใจของที่มีต่อผลิตภัณฑ์แฟชั่นจากผ้าทอเส้นใยสับปะรด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. เครื่องมือการศึกษาเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนรักบ้านเรา การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)
2. เครื่องมือการศึกษาเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษาความต้องการผ้าทอมือจากเส้นใยสับปะรดและการย้อมสีธรรมชาติ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ

1) ศึกษองค์ความรู้กระบวนการย้อมสีเส้นใยสับปะรดจากพืชของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนรักบ้านเรา
กระบวนการการพัฒนาผ้าทอจากเส้นใยสับปะรด

ภาพที่ 1 ลักษณะใยสับปะรด

ภาพที่ 2 ลักษณะเส้นด้ายจากใยสับปะรด

ภาพที่ 3 การย้อมเส้นด้ายใยสับปะรดด้วยสีธรรมชาติ

เป็นการใช้สีแบบพื้นบ้าน โดยนำทรัพยากรธรรมชาติที่มีในท้องถิ่นมาใช้ในการลดปริมาณน้ำปนเปื้อนสารเคมีจากสีสังเคราะห์ที่เหลือทิ้งจากกระบวนการพอกย้อม ลงสู่สภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ ซึ่งสารเคมีดังกล่าวส่งผลกระทบต่อในการทำลายสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ การใช้สีจากการผลิตแบบพื้นบ้านยังเป็นการสืบทอดภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรม ควบคู่กับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อนุรักษ์พันธุ์พืชในท้องถิ่น รวมถึงช่วยฟื้นฟูสภาพแวดล้อมที่ถูกทำลายให้มีความอุดมสมบูรณ์ยิ่งขึ้น การย้อมผ้าและการย้อมด้ายของกลุ่มวิสาหกิจรักบ้านเรา เป็นย้อมเส้นด้ายฝ้ายด้วยสีธรรมชาติ ใช้พืชให้สีชนิดต่าง ๆ ที่หาได้ในท้องถิ่น ใช้ส่วนต่าง ๆ ของพืช พืชให้สีแต่ละชนิดให้สีที่แตกต่างกัน การย้อมผ้าของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนรักบ้านเรา ใช้วัตถุดิบจากธรรมชาติ ได้แก่ สีเหลืองจากใบขี้เหล็ก ใบมะม่วง ใบมะขวิด ดอกดาวเรือง สีตองอ่อนจากใบหูกวาง ใบสาบเสือ สีเขียวจากใบฝรั่ง สีดำจากใบคูระ ผลมะเกลือ สีแดงจากครั่ง สีน้ำเงินจากต้นคราม สีชมพูจากต้นฝาง สีม่วงอ่อนจากลูกหว่า สีดำจากถ่าน สีน้ำตาลจากเปลือกมังคุด หมาก สีฟ้าจากดอกอัญชัน สีของพืชเข้มขึ้นหรืออ่อนลงขึ้นอยู่กับตัวทำปฏิกิริยา หรือสารช่วยย้อม (สารช่วยติด) เป็นตัวที่ช่วยให้สีติดอยู่บนผ้าและเส้นใยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ สารส้มมีคุณสมบัติช่วยจับยึดกับเส้นด้ายและช่วยให้สีสว่างขึ้น น้ำปูนใส จุนสี น้ำขี้เถ้า ช่วยให้สีติดและเข้มขึ้น การสกัดสีโดยการต้ม หรือการสกัดสี โดยใช้ความร้อนในการละลายสี ต้องใช้ไม้พืดในการต้มย้อม ควรให้ความร้อนอยู่ที่ประมาณ 65-80 องศาเซลเซียส ความร้อนยังช่วยให้สีซึมเข้ายึดเกาะกับเส้นใยผ้าได้ดี โดยการให้ความร้อนจะช่วยให้เส้นด้ายพองตัว ทำให้โมเลกุลของสีเคลื่อนที่เข้าไปในเส้นด้ายฝ้ายได้มากขึ้นและเร็วขึ้น การให้ความร้อนไม่จำเป็นต้องต้มเดือดก็ได้ เพราะอาจเป็นการสิ้นเปลืองพลังงานและยังมีปัญหาจากการที่น้ำระเหย ซึ่งต้องหมั่นเติมน้ำกลับลงไปทำให้สีในน้ำย้อมมีความเข้มข้นไม่คงที่และไม่แน่นอน การควบคุมความสม่ำเสมอและความเข้มของสีย้อมที่ติดบนเส้นด้ายจึงทำได้ยาก โดยทั่วไปจะใช้เวลาการย้อมประมาณ 60-90 นาที ระหว่างย้อมต้องหมั่นพลิกกลับเส้นด้ายเป็นระยะ ๆ เพื่อช่วยให้สีกระจายตัวและแทรกซึมเข้าไปในเส้นด้ายได้ทุกส่วน เมื่อย้อมเสร็จให้บิดเส้นด้ายพอหมาดแล้วทิ้งให้แห้งก่อนนำมาซักล้างด้วยน้ำสะอาด การเติมเกลือในน้ำสีจะช่วยให้สีซึมเข้ายึดเกาะกับเส้นใยผ้าได้ง่ายขึ้น การย้อมผ้าจะติดสีได้ดีและย้อมง่ายขึ้นระหว่างการย้อมต้องหมั่นคน เพราะสีธรรมชาติตกตะกอนง่าย ซึ่งเป็นสาเหตุทำให้สีของเส้นใยไม่สม่ำเสมอ

การย้อมผ้าโดยการต้มย้อมเริ่มกระบวนการเตรียมน้ำสี โดยการหมักพืชให้สีกับน้ำสะอาด ประมาณ 12 ชั่วโมง หลังจากนั้นนำพืชให้สีและน้ำหมักลงต้มในกะละมังอลูมิเนียม ต้มให้เดือดประมาณ 1 ชั่วโมง กรองกากออกด้วยกระชอน นำผ้าที่ต้มในน้ำสารส้มแล้วลงต้มในน้ำสีที่ต้มเดือด ประมาณ 10 - 15 นาที นำผ้าไปล้างให้สะอาด บิดผ้าแล้วนำลงแช่สารช่วยย้อม ประมาณ 5 - 10 นาที นำผ้าไปล้างน้ำสะอาด บิดผ้าแล้วนำไปปั่นด้วยเครื่องซักผ้าให้แห้งหมาดนำไปตากในที่ร่ม

ภาพที่ 4 เส้นด้ายใยสับปะรดที่ผ่านการย้อมสีธรรมชาติ

ภาพที่ 5 การกรอเส้นด้ายใยสับปะรดที่ผ่านการย้อมสีธรรมชาติ

ภาพที่ 6 การเตรียมเส้นด้ายใยสับปะรดปั่น

ภาพที่ 7 การทอเส้นด้ายจากใยสับปะรดเป็นผืนผ้า

ภาพที่ 8 ผืนผ้าทอจากเส้นด้ายจากใยสับปะรด

2) ศึกษาการออกแบบและพัฒนาารูปแบบผลิตภัณฑ์แฟชั่นจากผืนผ้าจากเส้นใยสับปะรด

กระบวนการออกแบบและการพัฒนาผลิตภัณฑ์แฟชั่นจากผ้าทอจากเส้นใยสับปะรด การพัฒนาออกแบบเพิ่มมูลค่าสินค้าไปสู่ระดับพรีเมียม คณะผู้วิจัยจึงดำเนินการออกแบบผลิตภัณฑ์ผ้าทอผ้าทอจากเส้นใยสับปะรด และมีแนวคิดการออกแบบผลิตภัณฑ์แบบทันสมัย โดยได้ออกแบบผลิตภัณฑ์ทั้งสิ้น 6 ชนิดตามที่กลุ่มลูกค้าเป้าหมายต้องการโดยมีรูปแบบผลิตภัณฑ์ดังนี้

ภาพที่ 9 แฟชั่นชุดสูทจากผ้าทอใยสับปะรด

ภาพที่ 10 แฟชั่นชุดเดรสวินเทจจากผ้าทอใยสับปะรด

ภาพที่ 11 แฟชั่นชุดเดรสจากผ้าทอใยสับปะรด

ภาพที่ 12 แฟชั่นรองเท้าจากผ้าทอใยสับปะรด

ภาพที่ 13 แฟชั่นกระเป๋าสะพายข้างจากผ้าทอใยสับปะรด

ภาพที่ 14 แฟชั่นกระเป๋าใส่เอกสารจากผ้าทอใยสับปะรด

ผลการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ

ศึกษาทัศนคติและความพึงพอใจที่มีต่อการออกแบบผลิตภัณฑ์แฟชั่นจากผ้าทอใยสับปะรด การสำรวจทัศนคติและความพึงพอใจของที่มีต่อผลิตภัณฑ์แฟชั่นจากผ้าทอเส้นใยสับปะรด

การทดลองตลาดเพื่อประเมินผลความต้องการของผู้บริโภคในงานแสดงสินค้าแฟชั่นและงานแสดงสินค้าเครื่องหนัง (BIFF and BIL) โดยกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ (DITP) ที่มีแนวคิดในการจัดงาน “Crenovative Origin : ภูมิปัญญา สรรค์สร้าง อย่างมีสไตล์” โดยนำเสนองานออกแบบสร้างสรรค์ (Creative) นวัตกรรมสุดล้ำ (Innovative) และสินค้าไลฟ์สไตล์ที่แตกต่างไม่เหมือนใคร (Original)

ภาพที่ 15 การสำรวจทัศนคติและความพึงพอใจที่มีต่อผลิตภัณฑ์แฟชั่นจากผ้าทอจากเส้นใยสับปะรด

ตารางที่ 1 ผลการสำรวจทัศนคติและความพึงพอใจที่มีต่อผลิตภัณฑ์แฟชั่นจากผ้าทอจากเส้นใยสับปะรด

รูปแบบผลิตภัณฑ์แฟชั่นจากผ้าทอจากเส้นใยสับปะรด	ค่าเฉลี่ย	ระดับ
1) สุนัขและกางเกงผ้าทอใยสับปะรดลายสก๊อตผู้ชาย		
1.1 ผลิตภัณฑ์มีความสวยงาม	4.17	มาก
1.2 มีความสอดคล้องกับความต้องการตลาด	3.71	มาก
1.3 มีความเป็นไปได้ในการผลิต	3.75	มาก
1.4 ความพึงพอใจโดยรวม	3.92	มาก
ข้อเสนอแนะ :		
1) เนื้อผ้า 100% ไม่เหมาะกับการทำชุดที่เป็นทางการ เพราะเนื้อผ้าไม่ละเอียด		
2) แบบยังไม่มี ความแตกต่างพอที่จะทำให้ผลิตภัณฑ์โดดเด่นขึ้นมาจาก Brand อื่น		
3) ยังจะต้องมีการปรับแบบ Pattern ให้ได้มาตรฐานอีกเล็กน้อย		
4) รูปแบบทั่วไปแนะนำให้ออกแบบต่างจากเดิม		
5) ใช้เนื้อผ้าละเอียดใยธรรมชาติ 70 – 80% จะทำให้ดูเข้ากับแบบได้มากกว่า		
6) เนื้อผ้ายังมีลักษณะเป็นเส้นขน (เหมือนขนแมว) คุมอมๆ ไม่สะอาดตา		
2) เดรสวินเทจผ้าทอจากเส้นใยสับปะรดลายสก๊อตผู้หญิง		
2.1 ผลิตภัณฑ์มีความสวยงาม	4.42	มาก
2.2 มีความสอดคล้องกับความต้องการตลาด	4.17	มาก
2.3 มีความเป็นไปได้ในการผลิต	4.33	มาก
2.4 ความพึงพอใจโดยรวม	4.29	มาก
ข้อเสนอแนะ :		
1) ใช้ผ้าแบบเส้นใยสับปะรด 100% สำหรับเสื้อผ้าที่ไม่เป็นทางการน่าจะเหมาะสมที่สุด		
2) แบบดูเป็นไปได้ที่จะมีคนซื้อในรูปแบบนี้		
3) สวย		
4) ปรับปรุงเรื่องรูปแบบการตัดเย็บให้มีความแปลกใหม่		
5) สีสวย ดีไซน์สวย		
6) เนื้อผ้าดูดีกว่าแบบแรก		

ตารางที่ 1 (ต่อ)

รูปแบบผลิตภัณฑ์แฟชั่นจากผ้าทอจากเส้นใยสับปะรด	ค่าเฉลี่ย	ระดับ
3. เดรสผ้าทอจากเส้นใยสับปะรดลายสก๊อตผู้หญิง		
3.1 ผลิตภัณฑ์ที่มีความสวยงาม	4.18	มาก
3.2 มีความสอดคล้องกับความต้องการตลาด	4.14	มาก
3.3 มีความเป็นไปได้ในการผลิต	4.00	มาก
3.4 ความพึงพอใจโดยรวม	4.09	มาก
ข้อเสนอแนะ :		
1) เนื้อสัมผัสนุ่มดี		
4. ชุดทำงานผ้าทอจากเส้นใยสับปะรดลายสก๊อตผู้หญิง		
4.1 ผลิตภัณฑ์ที่มีความสวยงาม	4.30	มาก
4.2 มีความสอดคล้องกับความต้องการตลาด	3.91	มาก
4.3 มีความเป็นไปได้ในการผลิต	3.87	มาก
4.4 ความพึงพอใจโดยรวม	4.00	มาก
ข้อเสนอแนะ :		
1) แบบยังยากในการใส่		
5. หมวกผ้าทอจากเส้นใยสับปะรด		
5.1 ผลิตภัณฑ์ที่มีความสวยงาม	4.04	มาก
5.2 มีความสอดคล้องกับความต้องการตลาด	3.87	มาก
5.3 มีความเป็นไปได้ในการผลิต	3.83	มาก
5.4 ความพึงพอใจโดยรวม	3.83	มาก
ข้อเสนอแนะ :		
1) ใช้เส้นใย 100% จะทำให้สินค้าดูน่าสนใจและหากเพิ่มลวดลายหรือสีส้น จะทำให้สินค้าดูหลากหลายมากขึ้น		
2) หมวกอยากให้มียาลายกว่านี้		
3) คงต้องพัฒนารูปแบบให้มากขึ้นหลายๆรูปแบบ		

ตารางที่ 1 (ต่อ)

รูปแบบผลิตภัณฑ์แฟชั่นจากผ้าทอจากเส้นใยสับปะรด	ค่าเฉลี่ย	ระดับ
6. กระเป๋าผ้าทอจากเส้นใยสับปะรดแต่งด้วยหนังแท้สะพายข้าง		
6.1 ผลิตภัณฑ์ที่มีความสวยงาม	4.17	มาก
6.2 มีความสอดคล้องกับความต้องการตลาด	3.91	มาก
6.3 มีความเป็นไปได้ในการผลิต	3.78	มาก
6.4 ความพึงพอใจโดยรวม	3.83	มาก
ข้อเสนอแนะ :		
1) ผ้าตัวนี้เหมาะสมที่จะทำกระเป๋ามากที่สุดไม่ว่าจะเป็นแบบ 100% ไปจนถึง 10 %		
2) จริงๆ ตัวผ้าสวยแต่การเลือก Combination ของหนังและอะไหล่ยังดูไม่เข้ากัน ทำได้ดีกว่านี้		
3) ต้องมีรูปแบบผลิตภัณฑ์		
7. กระเป๋าผ้าทอจากเส้นใยสับปะรดขนาดใหญ่แต่งด้วยหนังแท้ใส่เอกสารได้		
7.1 ผลิตภัณฑ์ที่มีความสวยงาม	4.43	มาก
7.2 มีความสอดคล้องกับความต้องการตลาด	4.13	มาก
7.3 มีความเป็นไปได้ในการผลิต	4.22	มาก
7.4 ความพึงพอใจโดยรวม	4.17	มาก
ข้อเสนอแนะ :		
1) กระเป๋าผ้าทอใยสับปะรดขนาดใหญ่แต่งด้วยหนังแท้ใส่เอกสารได้		
2) วัสดุสวยแต่ Finishing ยังไม่สวยพอ		
3) ควรจะต้องปรับปรุงรูปแบบกระเป๋าและการใช้วัสดุผสม		
อยากให้หนังแท้		
ข้อเสนอแนะอื่นๆ : อยากให้ส่งเสริมมากกว่านี้ ผลิตภัณฑ์สวย		

สรุปและอภิปรายผล

จากผลการวิจัย 1) ด้านองค์ความรู้ ทำให้ผู้วิจัยทราบกระบวนการย้อมสีธรรมชาติ และการทอผ้าใยสับปะรดที่ย้อมสีธรรมชาติจากใบไม้ของกลุ่มวิสาหกิจจรัลบ้านเกิด เป็นภูมิความรู้ที่เกี่ยวกับการย้อมผ้า การทอผ้าที่เกิดจากการสั่งสมจากบรรพบุรุษ เป็นความรู้ที่อยู่ในตัวคนที่สั่งสมประสบการณ์ เกิดจากการลองผิดลองถูกจนมีความชำนาญโดยอาศัยวัตถุดิบ อุปกรณ์ที่หาได้ในท้องถิ่น ด้วยกระบวนการผลิตที่ปลอดภัยต่อชีวิตและสุขภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของพระสมคิดจรรย์ธมโม และคณะ (2545) ศึกษากระบวนการพัฒนาผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ

บ้านโป่งคำ จังหวัดน่าน อธิบายไว้ว่า เพื่อให้เกิดความยั่งยืน ทางกลุ่มได้วางแผนในการใช้วัตถุดิบ คือ จะเน้นการนำใบมาใช้ในการทำสีให้มากที่สุด จะเน้นคุณค่าของสีธรรมชาติเป็นเอกลักษณ์ ปัจจุบันกลุ่มแม่บ้านโป่งคำสามารถนำวัตถุดิบจากธรรมชาติมาเป็นสีได้ทั้งหมด 99 สี และปัจจุบันกลุ่มวิสาหกิจรักบ้านเรายังได้มีการพัฒนาการย้อมผ้า การออกแบบลวดลายให้สอดคล้องกับยุคสมัย สอดคล้องกับงานวิจัยของจตุรพรรณ จันทพลา และ ดณะ (2559) เรื่อง การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ผ้าทอเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มตามแนวทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์ โดยแนวทางนี้เศรษฐกิจสร้างสรรค์มีแนวคิดในการออกแบบผลิตภัณฑ์แบบทันสมัย คือ การออกแบบที่เข้ากับยุคสมัยนั้นๆ โดยค่อนข้างเป็นไปในลักษณะของสมัยปัจจุบันดูตามสมัยหรือตามสมัยนิยม ปัจจุบันองค์ความรู้การทอผ้าและการย้อมผ้าของวิสาหกิจชุมชนรักบ้านเรา ยังไม่ได้จัดบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร เน้นการลงมือปฏิบัติและเรียนรู้จากของจริง มีการอบรมสั่งสอนกันภายในกลุ่ม มีการแลกเปลี่ยนความรู้กันเองภายในกลุ่มเพื่อให้สมาชิกมีความรู้ทักษะในการผลิตมากขึ้น มีรูปแบบการถ่ายทอดแบบไม่เป็นทางการให้กับผู้ที่สนใจในชุมชน โดยการเล่า การบอก และให้ลงมือปฏิบัติจริงจนชำนาญ สอดคล้องกับงานวิจัยของวราวัฒน์ วัฒนชนโนบล และดณะ (2558) เรื่อง การจัดการความรู้การทอผ้าพื้นบ้านของกลุ่มอาชีพเสริมบ้านสุขเกษม จังหวัดนครปฐม ซึ่งนิยามการถ่ายทอดความรู้ว่า หมายถึง วิธีการถ่ายทอดประสบการณ์ ความรู้ ภูมิปัญญาต่างๆ จากบุคคลหนึ่งสู่อีกบุคคลหนึ่ง โดยการสอน บอกเล่า หรือทำให้ดู นอกจากนี้ทางกลุ่มวิสาหกิจชุมชนรักบ้านเราเองก็ได้มีการเข้าอบรมกับหน่วยงานของรัฐบาลที่ให้การสนับสนุนมาปฏิบัติให้กระบวนการผลิตมีประสิทธิภาพมากขึ้น สรุปได้ว่าแนวทางการย้อมผ้าและทอผ้าของกลุ่มวิสาหกิจรักบ้านเราเกิดมีรูปแบบ ทิศทางการดำเนินธุรกิจเพื่อสังคม การใช้วัสดุจากธรรมชาติ ปลอดภัย ลดการใช้สารเคมี ลดมลพิษ เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของประเทศ ชุมชน และท้องถิ่น

2) ด้านการออกแบบและพัฒนาารูปแบบผลิตภัณฑ์แฟชั่นจากผืนผ้าจากเส้นใยสับปะรดของทางกลุ่มนั้นได้มีแนวทางการออกแบบและจุดมุ่งหมายที่ต้องการยกระดับ เปลี่ยนภาพลักษณ์จากลวดลายแบบเดิมๆ ให้เป็นที่ยอมรับระดับนานาชาติ โดยได้ดีไซน์เนอร์ที่มีผลงานการออกแบบแฟชั่นบนรันเวย์ โดยใช้หลักในการออกแบบผลิตภัณฑ์ให้มีมูลค่าเพิ่มมากขึ้น และให้สอดคล้องกับเทรนด์ของแฟชั่น จึงได้ดำเนินการพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบจากผ้าทอใยสับปะรดในแฟชั่นชุดสูท ชุดเดรส ชุดทำงาน กระเป๋า หมวก รองเท้า ซึ่งเป็นไปในแนวทางเดียวกันกับ งานวิจัยของ ปรัชญ์ หาญกล้า (2556) ที่ศึกษาการออกแบบเครื่องแต่งกายเพื่อพัฒนางานให้เป็นสินค้าระดับชาติโดยใช้แนวความคิดการออกแบบอย่างยั่งยืนโดยมีแนวคิดที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมในการออกแบบคือ เป็นผลิตภัณฑ์ที่กระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด เป็นการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ลดของเสียที่เกิดจากผลิต หรือการใช้เส้นใยที่มาจากธรรมชาติ ลดผลกระทบจากสารเคมี ทั้งต่อสิ่งแวดล้อมและผู้ผลิตเอง เป็นทางเลือกหนึ่งในการนำมาสร้างสรรค์ออกแบบเครื่องแต่งกายให้มีเอกลักษณ์ที่แตกต่างและแข่งขันกับสินค้าแฟชั่นในตลาดปัจจุบันได้

3) ด้านการสำรวจทัศนคติและความพึงพอใจของลูกค้าที่มีต่อผลิตภัณฑ์แฟชั่นจากผ้าทอจากเส้นใยสับปะรด ในงานแสดงสินค้าแฟชั่นและงานแสดงสินค้าเครื่องหนัง (BIFF and BIL) โดยกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ (DITP) ที่มีแนวคิดในการจัดงาน “Crenovative Origin : ภูมิปัญญา สรรค์สร้าง อย่างมีสไตล์” โดยนำเสนองานออกแบบสร้างสรรค์ (Creative) นวัตกรรมสุดล้ำ (Innovative) และสินค้าไลฟ์สไตล์ที่แตกต่างไม่เหมือนใคร (Original) จากกลุ่ม ผู้ที่มีความสนใจในการพัฒนาผ้าทอมือจากเส้นใยสับปะรดและการย้อมสีธรรมชาติ จำนวน 30 คน เพื่อนำข้อมูลไปปรับใช้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์แฟชั่นต้นแบบ กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติเชิงบวกในระดับมากที่สุดต่อผลิตภัณฑ์ที่มีความสวยงาม ($\bar{X} = 4.24$) และข้อเสนอแนะคือ ควรให้การส่งเสริมมากกว่านี้เพื่อจะพัฒนาและยกระดับสินค้าหัตถกรรมที่ผลิตเดิมและเป็น การสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ไปสู่ตลาดต่างประเทศ สอดคล้องกับ หลักการออกแบบผลิตภัณฑ์ ผ้าทอ คือ ผลิตได้จริง ใช้สอยดี สวยงาม น่าสนใจ รูปแบบสะดุดตา (ศศิธร วิตพันธ์, 2560)

เอกสารอ้างอิง

- จุรีวรรณ จันพลา, วลี สงสูงค์, เพ็ญสินี กิจคำ และ สุวีรัตน์ วงศ์สมิง. (2559). การพัฒนา รูปแบบผลิตภัณฑ์ผ้าทอ ไทยทรงดำเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มตามแนวทางเศรษฐกิจ สร้างสรรค์. *Viridian E – Journal, Silpakorn University*. 9(2), 83 – 98.
- ทวีชัย อมรศักดิ์ชัย และ นันทยา เก่งเขตร์กิจ. (2558). แนวทางการใช้ประโยชน์เชิง อุตสาหกรรมของเส้นใยใบสับปะรด. *วารสารวิทยาศาสตร์ มศว*. 31(1), 1 – 15.
- ปรีชญ์ หาญกล้า. (2556). การออกแบบเครื่องแต่งกายเพื่อพัฒนางานพื้นถิ่นให้เป็นสินค้า ระดับชาติ โดยใช้แนวคิดการออกแบบอย่างยั่งยืน : กรณีศึกษาผ้าทอมือ อำเภอเวียง เชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย. *วิทยานิพนธ์ ศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต (นฤมิตรศิลป์)*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระสมคิดจรรย์ณโม และคณะ. (2545). กระบวนการพัฒนาผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติกลุ่มสตรี ทอฝ้ายย้อมสีธรรมชาติบ้านดงคำ อำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน. รายงานการวิจัยฉบับ สมบูรณ์ ทุนวิจัยจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยภาคเหนือ (สกว). สืบค้นเมื่อ 10 กุมภาพันธ์ 2562, จาก <http://elibrary.trf.or.th/>
- วรวรัตน์ วัฒนชโนบล และ คณะ. (2558). การจัดการความรู้การทอผ้าพื้นบ้านของกลุ่มอาชีพ เสริมบ้านสุขเกษม อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.
- ศศิธร วิตพันธ์. (2560). การออกแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าผ้าทอเกาะยอโดยใช้เทคนิควิถีชีวิต. *วารสารวิชาการ ศิลปะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*. 8(2), 1 – 9.

